

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 ..
Melyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep után napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 12. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1915 január 16.

Összeírják a gabonakészleteket.

A fővárosból kapjuk az értesülést, hogy a kormány a gabonahiány és a gabonával való spekuláció meggátlására erélyes intézkedéseket szándékozik tenni.

A gabona és lisztárak megállapítása megszabja a búzáért, rozszért, árpaért és tengeriért szedhető legmagasabb árakat s ezzel kapcsolatosan a liszt árát, megállapítja a miniszter a keverési arányt, de ennek betartását senki sem ellenőrzi. Így eshet meg azután, hogy a kenyér és zsemle, kifli élvezhetlenül rossz minőségben kerül ki egyik-másik péküzletből, amint azt a városi közgyűlésen Kiss Dávid által bemutatott zsemle is igazolja. Ennek a zsemlenek a rosszóságát, élvezhetetlen voltát csak a kicsisége mulja felül.

A miniszter most kiadás előtt álló rendelkezése más irányban van hivatva a sirlalmas élelmiszeri viszonyokhoz segíteni.

Azt célozza, hogy az eltitkolt gabonakészleteket a közforgalomnak biztosítsa. Budapesten már olyan viszonyok vannak, hogy aggódnak, vajjon eltudják-e látni a kórházi betegeket a kellő mennyiségű liszttel.

Egyeseknek, akik gabonafélékkel rendelkeznek, még a most hivatalosan megállapított gabonárák sem elég magasak, még nagyobb árért szeretnének azon tudni, ezért készleteiket eltitkolják s talán várják a jószerezését, hogy még egyszer ismétlődik a múlt század azon szomorú esete, amikor 100 forintot adtak egy köböl búzáért.

Elfelejtkeznek arról, hogy most ez nem ismétlődhet meg, mert a kormánynak van módja és eszköze, hogy a gabona uzsorát megakadályozza.

Ezt célozza az a kormányrendelet, amely szerint a kormány, a közigazgatási hatóságok közbejöttével összeírta a gabonakészleteket. Az összeírt gabonakészleteket, leszámítva a vető magnak szükséges mennyiséget és a családi szükségleteket, a megállapított maximális árakon megvásárolják, szóval rekvirálnak. Eddig csak a katonák részére rekviráltak, most majd a polgárok élelmezésére is igénybe veszik a kényszer eszközt.

Ez elsősorban a termelőt érinti, de szük-

séges volna, hogy azokat is kikutassák, akik a gabonát összevásárolták s most a raktárakban tartják.

Igazi eredménye csak akkor lesz a miniszteri intézkedéseknek, ha teljes szigorral végre is hajtják az egész vonalon.

A világháború.

A németek körülzárólása fenyegeti Verdunt.

Budapest, jan. 15. (Saját tud.) A Daily Chronicle levelezője a következőket írja: Bizonyos, hogy a németek az argonnei erdőségben levő frontjukat december óta nyolc-tizenegy kilométerrel előre tolták és ezáltal Verdunt teljes körülzárólása fenyegeti. Az angol erősítések sűrűsége szövetségeseinknél egyre hangosabb.

A németek előnyömuinak Franciaországban.

Rotterdam, január 15. A „Nieuwe Rotterdamsche Courant” a harcéri helyzetről írva megállapítja, hogy a németek azzal, hogy az Argonneokban elérték St. Menchouldot és a Vienne la Ville vonalat Feurde Parist és Bourrierest megszállották, tíz kilométerrel jutottak előre. Az utóbbi harcok váltakozó eredménye mellett ez, amikor az ellenfelek néha alig száz méternyire tért nyertek, jelentős előrehaladás. Ezt az előrehaladást a Daily Chronicle rajzzal bizonyítja. Ez a rajz feltünteti a németeknek St. Menchouldtól keletre való előhaladását. A németek a rajz szerint már közvetlen Verduntól nyugatra állanak, közel a várhoz, úgy hogy a vár már félig be van kerítve. Az Argonneokban kétségtelenül fontos harcok várhatók. Nem kevésbé fontosak a németek támadásai Soissonstól

északra. Ezt a véleményt időközben a német vezérkar jelentései is igazolták.

Óriási angol csapatok jönnek a németek ellen.

Berlin, január 14. Amsterdamból táviratozzák: Az Yser mentén folyó harcok szinte teljesen elcsendesedtek. Legfeljebb itt-ott folyik le egy-egy jelentéktlenebb tűzérpárbaj. Az egymással szemben álló felek minden akcióját meghusija a hetek óta tartó szakadó eső, a mely az elásztott vidéket sűppedékes, mocsaras talajú apró tavakká változtatja. A mikor idő az idő jobbra fordul, nevezetes események elérkeztére számíthatunk. Körülbelül hat hónap óta a legnagyobb titokban óriási csapatszállítások történnek: Angliából sok csapat érkezik a francia tengerpartra, a melyekkel az Yser mentén küzdő sereget fogják megerősíteni.

A németek szárazföldi torpedói.

Rotterdam jan. 15. Pétervárról jelentik a „Morningpost”-nak: A németek a lengyel harcúterén most olyan hadieszközöket alkalmaznak, amelyek az ósrómai katapultákra (hajtógépekre) emlékeztetnek. Ezek a nagy szárazföldi torpedók, amelyekről már az orosz hivatalos jelentésekben is szó volt. Villamosáram behatására működnek és szórják körüskörül a halálos lövedékeket s még a levegőt is megmérgezik. A lövedéket a hadigépezet hangtalanul dobja ki, mint egy negyven méternyi távolságból. Tulajdonképpen a kézi gránátok dobásának továbbfejlesztése ez és a németek sűrűn használják a lövésárkok ellen intézett rohamoknál.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Nagy német győzelem Párisal szemben.

Berlin, január 15. Négy napon keresztül tartott rövid szüneteléssel az elkeseredett küzdelem Saissons körül és szerdára virradó éjjel a németek határozott nagy győzelmével végződött, úgy hogy a Perriere fensikot és a 132. magaslatot a franciák tovább nem tarthatták. Egyidejűleg január 8-ika óta az Argonneokban is határozottan a német seregeknek kedvezett a hadiszerencse, de erről Joffre hivatalos jelentése egy árva szót sem említ. A tény az, hogy az Argonneokban a franciák óriási veszteségeket szenvedtek és kénytelenek voltak egy fontos stratégiai pontot elhagyni, amelyet a németek azóta megszállottak. A részleges ütközetek tovább tartanak a francia harctéren, de döntés még nem következett be.

A kaukázusi harcok döntő vereséggel fenyegetik Oroszországot.

Budapest, január 15. (Tud. cenz. táv.) Londonból táviratozzák Rotterdamban keresztül: A Daily Telegraph írja, hogy szentpétervári jelentések szerint egész Oroszország figyelme a Kaukázus felé fordult. Az orosz lapok és a közönség egyhangulag megállapítják, hogy most a kaukázusi harcok a legfontosabbak, mert ott fenyeget leghamarabb a krízis. A török sereg hősiessé küzd Kariamisért.

Az új khedive menekülésre készen.

Konstantinápoly, jan. 15. (Saját tudósítónktól.) A török lapok híradása szerint az egyiptomi mohamedán lakosság csak a török csapatok megjelenésére vár, hogy maga is támadóan lépjen fel az angol uralom ellen. Maga Hussein Kemal, az új szultán sem igen bizik a jövőben. Erre vall az is, hogy azok között a feltételek között, amelyek mel-

lett elvállalta az uralkodói titulust, van az is, hogy szultánságának megszűnése esetén birtokot kap Angliában és hogy állandóan egy hadihajó álljon rendelkezésére, amelyen bármikor elhagyhatja az országot.

Georgiaiak lázadása.

Konstantinápoly, január 15. A Kaukázusban huszezer mohamedán georgiai ember fellázadt az oroszok ellen és fegyveresen igyekszik csatlakozni a török csapatokhoz.

Kopenhága, január 15. (Saját tud.) Mivel a tífiszi lakosság tömegesen menekül, a kaukázusi kormányzó hirdetést tett közzé, amelyben kijelenti, hogy Tiflisz városát nem fenyegeti közvetlen veszedelem. A helyőrség meggyorsítása és az állami javaknak elszállítására, ugymond, csakis a háboruban szükséges óvintézkedés. A kormányzó három ezer rubelnyi pénzbírsággal és három hónapi fogsággal fenyegeti meg azokat a tífiszi polgárokat, akik ok nélkül való távozásukkal pánikot idéznek elő.

Csontos felé mindenütt tért nyertünk.

Ungvár, január 15. (Saját tud.) Csapatunk Csontos és Havasköz körül szemben állanak az orosz csapatokkal. Az előhaladása ropant hóiharok miatt nagyon nehéz, de eddig sikerült mindenütt tért nyernünk az oroszokkal szemben.

Galiciában helyzetünk nagyon kedvező.

Varannó, jan. 15. (Saját tud.) A galiciai előnyomulásnál való kedvező helyzetünket legjobban az bizonyítja, hogy Mezőlaborczra visszarendelték a hivatalokat.

Az oroszok célja a radnai szoros.

Beszterce, jan. 15. (Saját tud.) A bukovinai orosz csapatoknak az a része, mely Lajosfalva felé haladt,

a radnai szorost tüzte ki célul. A határszéli községek nyugodtak, mert a határok jól meg vannak erősítve s az oroszok bukovinai előhaladását is feltartóztatják csapataink.

A varsói harcok.

Stockholm, január 15. Az Attonbladet jelenti: Varsóban — egy onnan érkező jelentés szerint — folytonosan hallani a Bzura- és Rawka-folyók tájékáról származó ágyudörgést. A harc ottan — csupán hat mérföldnyire Orosz-Lengyelország fővárosától — igen hevesen dühöng. A németek úgy látszik, ezen a vidéken, mely egyike Orosz-Lengyelország leggazdagabb területeinek, erősen meggyökereztek.

Oroszok pusztulása Przemyslnél.

Budapest, jan. 15. (Tud. cenz. táv.) A Pester Lloyd haditudósítója jelenti, hogy az északi harctéren az összes operációkban szélesend állott be. Az oroszok az időjárás és közlekedési nehézségeken kívül azért kénytelenek szünetelni, mert megerősítéseket várnak, rendezik szétvert csapataikat, ami a legnehezebb akadályok leküzdésével történhet náluk.

Przemyslnél az orosz áldozatok száma az első 70 ezer halottjával együtt körülbelül 100 ezerre emelkedett. Csapatunk hősiessé kirohánásai a legszebb eredménnyel járnak.

A német tüzéség jobb az orosznál.

Frankfurt, jan. 15. A Russkoje Slovóban Mihajlowszky ezredes, a neves orosz katonai szakíró, cikket közölt a Bzura mentén lefolyt ütközetről s annak során így ír a német tüzéségről:

— Tagadhatatlan tény, hogy a német tüzéség fölényesen jobb, mint az orosz.

A cinke jóslata.

Kicsiny madár, kicsinyke féreg
Ugrándozik a porban egyedül.
Okos szemét előre szegzi,
Vaján kire vár, hogy jöttén úgy örül?
Fehér fején fodros a bóbitája,
Sötét színű, — fekete csőre is.
Kis torka szűk, kicsiny szájszéle sárga.
Madárfiók, nem hajt e szóra: hiss!
Am untalan fecseg s elődbe tárja:
Pinszk! Minszk!*)

Megjött a hír! — Közelg a cár ur!
Aggódva les rá megvert serege.
Győzelmet hoz! — így hiszi ezt a kába.
Amerre jár, diadal száll vele!
A vérmező, ameddig a szem ellát,
Holtakkal és sirdombokkal tele.
Majd átveszi élők felett uralmát.
Előbb szétnéz a tisztjei között.
A kis madár szólásra nyitja száját:
Pinszk! Minszk!

Ügyet se vet rá katona s tisztje,
Aranydisztól meredt generális.
Ki látna ott, hol ezer ágyu
Bömböl, bele sivit a halál is.
Ahol oly sok ezer haldokló jajgat.

* Orosz-Lengyelországban két város, a jövő harcainak színtere.

S hörgésbe ful a véráztatta vész.
Az ég felé ima remegtet ajkat,
És annyi szem történ, meredve néz.
A kis madár pityeg tovább, nem hallgat:
Pinszk! Minszk!

Vagy jóslat, mit a kismadár mond.
S úgy könnyedén a levegőbe dob?
Almodta talán? — Ki bizza titkát
Madárra, hogy legyen nálunk nagyobb?!
— A cár! — a cár megjött! Kéjlek lakója
Kicsinyke ház odvában ielt tanyát,
Hidegtől, szélétől ónos ablak óvja,
Azon nem fér a vészés bomba át.
A kis madár kívülről csak beszórja:
Pinszk! Minszk!

Világura e hangra gerjed.
Mért mondja csak e két város nevét?
— Uzzétek el! — így a paranesa.
És fut a sok tábornok szerteszt,
Ki revelvert, ki löfegyvert szegez rá!
A hajsza nő, fut a tiszt, katona.
Szurony mered, kardot rántott emez rá.
Ily zürzavart nem láttak ott soha.
A kis madár felelte folyton ezt rá:
Pinszk! Minszk!

Asztalt hoznak a kis szobába,
Térképekkel rakják nyomban tele.
Világura fülében cseng bong
A két város baljóslatu neve.

A fővezér térképekre hajolva
Mutatja, hogy miként áll a sereg.
— Itt millió! — amott százezrek! —
mondja
Egy a bajunk, hogy szörnyű egyveleg!
A kis madár megint csak oly goromba:
Pinszk! Minszk!

— Hol állunk mi? — így kérdez a cár.
Ivángorod előtt, a haremezón!
A fővezér ezt válaszolja.
Rá néz a cár szuró szemmel, merőn.
Hallgat lélekzetét lefojtva a sok
Tábornok és maga a fővezér.
Felnéz a cár, redős a férfi homlok,
A sok erős szív lázban égve vér,
A kis madár szól — kit nem bántnak
gondok: —

Pinszk! Minszk!

Két szempár villan össze ottan.
A cár s a fővezér egymásra néz.
Bősz gyűlölet tüze kilobban,
S e tüzből oly izzón égett a vész.
Kinek büne, hogy nem megyünk előre?
— Ezt kérdezi a cár, a hangja bősz. —
Talalmat a halál irt határköre?
A sok agy ott szókat válaszra főz.
A kis madár felel, így csalja törbe:
Pinszk! Minszk!

A cár figyel a kis madárra.
— Pinszk? — Minszk? — ismétli ő is azt.

Legalább nyolcszáz ágyujuk van a németeknek a harcban Varsó előtt.

A 16—60 évesek sorozása Szerbiában.

Szaloniki, jan. 15. A szerb kormány elrendelte az új területeken a 16—60 éves férfiak sorozását.

Olaszország semlegessége.

Frankfurt, január 15. (Magyar Távirati Iroda.) Rómából táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak: A Popolo Romano vezéréikre azt fejteti, hogy az olasz államkölesön sokkal fényesebb eredménnyel járt volna, ha bizonyos hírlapok fantasztikus hírekkel azt a hitet nem keltették volna az olasz közvélemény egy részében, hogy a háború közvetlenül küszöbön áll. Az olasz kormány azonban nem gondol háborúra.

A külügyminiszter változás a hivatalos lapban.

A külügyminiszter változással kapcsolatban a hivatalos a következő királyi kéziratot közli:

Kedves gróf Berchtold!

Méltányolva azokat az okokat, amelyek Önt arra indították, hogy a Házam és a külügyek miniszteri állásától leendő felmentését kérelmezze, kérelmének kegyelemben helyt adok.

Ebből az alkalomból, ebben az állásában Nexam, Házamnak és a monarchiának békében, valamint a mostani nagy háború alatt önfeláldozó odaadással teljesített kitűnő szolgálatait, nemkülönben az előző diplomáciai pályáján kifejtett kiváló tevékenységéért, a legmelegebb köszönetemet és teljes elismerésemet fejezem ki Önnek.

Sajnálattal látom hivatalától megválni és továbbtartó hajlandóságát jelölve, Szent István rendem nagykeresztjéhez a gyémántokat adományozom Önnek.

Kelt Bécsben, 1915. évi január 13-án.

FERENC JÓZSEF s. k.

Mi jóslat ez? — és hül le a vére,
A jóslatban nem lehetett vigaszt
— Caesár remegj Március idusától!
Eszébe jut és tőpreng rajt a cár.
Caesár! Caesár! — történeted mi távol!
— Az ablakot veri a kis madár,
És hangja zug, már a szivekbe gázol: —
Pinszk! Minszk!

A fővezér szemében láng ég,
Aján remeg a titkos gondolat,
Mosolyban ül, pajzán, ruhátlan,
Am néma mint a tisztek és had.
A cár megérti, ül szilaj lovára,
Kerüli azt, mit a madár jelez.
— Pinszk a mocsár! — Minszk diadalmas
vára!

A fővezér szól s tette gerjede.
Előre! — célunk a madár szavára:
Pinszk! Minszk!

... A lengyel sikon, pásztortűz mellett,
Múltól regéinek s hangzik fel a dal:
Miként csalá mocsárba egykor
A kis madár kétes szavaival
A fővezért, hogy a mocsár előre
Mélyíté alját és hinart bogoz.
Ágyu, sereg s nagy tábor sok őr
Iszapba ful, halálban táboroz.
A cinke szól — tollát borzolva tőle. —
Pinszk! Minszk!

Dús László.

Kedves báró Burián!

Kinevezem Önt a Házam és a külügyek miniszterévé és megbízom a közös minisztertanácsban az elnökléssel.

Kelt Bécsben, 1915. évi január 13-án.

FERENC JÓZSEF s. k.

Berchtold s. k.

Kedves gróf Tisza!

Midőn egyidejűleg gróf Berchtold Lipót, Házam és a külügyek miniszterézen állásától saját kérésére felmentem, báró Burián István Személyem körüli magyar miniszteremet utódjául kinevezem és őt a közös minisztertanácsban való elnökléssel megbízom, miről Önt ezennel értesítem.

Kelt Bécsben, 1915. évi január 13-án.

FERENC JÓZSEF s. k.

Tisza s. k.

Kedves báró Burián!

Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt Személyem körüli magyar miniszteri állásától, e minőségében is teljesített kitűnő szolgálatait teljes elismerésem mellett, saját kérelmére kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1915. évi január 13-án.

FERENC JÓZSEF s. k.

Tisza s. k.

Kedves gróf Tisza!

Előterjesztésére báró Burián István Személyem körüli magyar miniszteremet ez állásától saját kérelmére felmentem és Önt Személyem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével megbízom.

Kelt Bécsben, 1915. évi január 13-án.

FERENC JÓZSEF s. k.

Tisza s. k.

A fekete hegyek mellől.

Egy főhadnagy levele.

Egy sebesült tüzérfőhadnagy érdekes dolgokat ír a montenegrói határról.

Ugy látszik a levélből, hogy a montenegróiak már nincsenek olyan harcias kedvvel, mint eleinte s így nem sokat háborgatják csapatunkat.

A levél egy éjjeli támadást ír le a következőkben:

Egyik este már éppen aludni szándékoztunk, amikor bejön az őrmester és jelent:

— Főhadnagy urnak jelentem alássan, ma éjszaka készül valami. Odaát — és ezzel a fekete hegyek felé mutatott — több apró fénypontot vettünk észre. Ugy látszik, most kusszák a hegyeket a montenegróiak. A posztok rendben, végigjártam valamennyit, a legénység ébren, főhadnagy ur, gyerünk előre, fizessünk a kutyáknak. Hadd tudják meg, milyen a magyar virtus.

— Félperce alatt rendben voltunk valamennyien. A kapitányunk megbeszélte velünk a teendőket és azután mentünk előre. Lassan, óvatosan, minden levélzörgésre ügyelve, mentünk előre talán két kilométert. Sehol semmi nesz. Már bosszankodtunk is, azt hittük, hogy az őrmester tévedett, amikor egyszerre mi is észrevettük az apró fénypontokat. Ide-oda imbolygó gyenge világosság volt, úgy látszik, kézilámpással világították magák előtt az utat a montenegróiak. Óvatosan átmentünk egy kiirtott erdőn és amikor már túl voltunk rajta, valamennyien a földre hasaltunk. A hegy tetején voltunk. Tőlünk százméternyire kezdődött a szakadék és azontul már csak montenegróiak voltak. Amint az utolsó szó is elhangzott és mi figyelni kezdtünk, egyszerre eldör-

dült messziről egy puska lövés. Még a villanást is láttuk. Mi még mindig vártunk, egyetlen lövést sem volt szabad tennünk amíg a tulsó hegyre nem érnek fel a montenegróiak. A mi tervünk ugyanis az volt, hogy oldalról támadjuk meg az ellenséget és ezért kellett megvárunk, míg a szemközti hegyre fel nem ér az oldalvéd. Talán félórával később, hogy mi elhelyezkedtünk, megtörtént az összeköttetés és mi biztosított állásban voltunk. Nikita emberei, úgy látszik, észrevettek mégis bennünket, hogy mint volt ez lehetséges a borzalmas sötét, hideg éjszakában, még ma sem tudom, de tény, hogy jól figyeltek odaát is. Az első lövés után még kínosabb lett a csend. Mi már türelmetlenkedtünk, fáztunk és egymás mellett hasalva, bizony jó vastag áldás hullott a nyomorultak fejére. De a parancs az volt, hogy közvetlen közelbe engedni az ellenséget és így nem volt más tennivalónk, mint kitartottunk csaknem hajnalig egy helyben. Öt óra felé aztán eldördült oldalról a tűz. Hátra kapták a mieink a montenegróiakat, akik oldalról és hátulról puskatűz közé kerülve, futottak mi felénk. Persze most már velünk sem lehetett birni. Szerettünk volna a gazembereknek rohanni, leprítani őket, de nem lehetett. Előttünk volt a szakadék és így mást nem tehattunk, mint egészen a hegy széléig kuszunk előre és azután neki-eredettük a sortűzet az ellenségnek. Nagyon pontosan löttünk, minden lövésünk talált. Odaát a fegyverdörgésbe belejajdult a montenegróiak kiáltása. Akárcsak az indiánok, úgy ordítottak. Folyton ezt hallottuk:

— Ne pucajte! Ne pucajte!

Annyit jelent ez, hogy ne löjjetek. A szegények talán megadták volna magukat, de ki megy át ilyenkor éjszaka, ezer veszedelem közt a másik hegyre, hogy magával hozzon néhány dühös rácot. Mi csak löttünk bizony szaporán és ritkítottuk az ellenség sorait, akik pedig, mint utóbb megállapítottuk, voltak egy zászlóaljra való. Velem azután megtörtént a baj. Tulságos közel mentem és egy golyó a vállamon ért. A seb csak könnyű, két hét alatt ismét a helyemen leszek. Amikor már vonaton voltam és idehoztak a kórházba, beszéltem egy montenegrói sebesülttel, aki elmondotta, hogy Zelimovics ezredes dandárából való volt a zászlóaljuk és a támadást csak azért kísérelték meg, mert már unatkoztak és kevés volt az élelmük. Azt hitték, hogy valamelyik hercegovinai faluba érnek és ott szabadon harcolhatnak élelmiszert. Azt nem tudták, hogy erős csapat vagyunk, különben meg se kísérelték volna az átjutást. Jól szemügyre vettem a montenegrói katonát: torzonborz szakállu, hatalmas termetű szerb volt, félig civilben, félig mundaiban. Kérdéseimre elmondotta, hogy a franciáktól sok új fegyvert kaptak, de azért nagy köztük az elkeseredés, mert már jó ideje nem kaptak zsoldot. Megkérdeztem tőle, hogy mit tud a világháború eseményeiről pontosan a következőkről volt informálva:

— A franciák megverték a németeket, visszafoglalták Belgiumot és az új német császár békéért könyörög a pápánál. Az új német császár Frigyes Vilmos trónörökös, mert II. Vilmos császár a nagy veresség után öngyilkossá lett. Bennünket az oroszok vertek meg. Elfoglalták a Kárpátokat és most Bécs előtt vannak. Budapest már a háború eleje óta, Pozsony pedig december 16 a óta van orosz kézen.

A derék montenegróiak mindössze ennyi szenzációról tudnak. Természetesen — fejezte be a főhadnagy — ezek után én többre nem voltam kíváncsi.

x **Megfagyott**, szélből kivörösödött, kicserepesedett, arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű **HARMAT TEJ CRÉME** és hozzávaló **Borax szappan** Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B Telefon 13—02

Részletek

a modern magyar hősi eposzból.

Diadalok az orosz földön. — A bátor magyar huszárok és honvédek. — A modern hősök csodás tettei.

— Saját tudósítónktól. —

Most még vérükkel írják a hazaszeret-től égő magyar katonák a magyar történel-met, fegyverük legyőzhetetlen erejével építik a magyar reneszánsz szilárd alapjait és most még csak zavarosan zeng az eljövendő boldog és nyugodt életünk mindent lenyűgöző drága szimfóniája.

De lesz majd egyszer újra csend és béke. Eljön a megnyugvás szent ünnepnapja, mi-kor a rettentő küzdelmek kaosztól felvillanó eseményektől a romantika aranyos kódébe szótt legendák lesznek, a borzasztó dráma szereplőiből pedig a lelkünk bűvös érzéseivel körülrajongott hőszok válnak.

Itt e földön, amely vérzik és háborog a háboru e rettentő kataklizmájában, fel kell jegyezni az örökség tetteket, a glóriás esu-kaszürke hőöket, hogy mikor a csend és béke ünnepe elérkezik, az enyhén ragyogó jámpa fénye mellett képzeletünk színes szálából szöjjük tovább a legendát, amely dicsően szól drága hőseinkről.

Ilyen legendákba illő eseményeket és tetteket hallottam, ilyen mesébe illő nemes, a becsület és a hazaszeretet tüztől égő hő-söket ismertem meg, mikor a minap felke-restük lakásán Bösörményi Árpád honvéd-husár főhadnagyot.

A főhadnagy ur, aki tipusa az igazi melegérsű és hazafias szellemű tiszteknek nemes közvetlenséggel, az érzésektől izzó hangon beszélt el nagyszerű élményeit, amit a háboru különböző színhelyein átélt és ta-pasztalt. A kiváló érdekességű elbeszélést közli tudósítónk a következőkben:

Az első csata, az első győzelem.

A híres Jóny dandárral lépte át ezredem a galíciai határt. Az ezredünk csupa abauji és borsodi fiukból állott, akik e kincses vi-dékről hozták magukkal a rettenthetetlen faji tüzet és ellenállást nem ismerő bátorsá-got. Mind napbarnított arcu, fénylő szemű gyerek, amolyan nyalka huszár, aki más ha-talmat nem ismer, csak a jó Istenét. Bátrak voltunk mindnyájan és készek voltunk éle-tünket akármikor feláldozni, de azért némi irgalom, az ismeretlenség lehellete járta át valónkat. De ez csak az első harc eljöttéig tartott. Jól emlékszem rá, egy szép délután két órakerültünk össze az ellenséggel. Megszóltak az ágyuk, bugtak a golyók és ott vibrált a levegőn keresztül a gépfegyve-rek rémes muzsikája.

Csak ez kellett nekünk. Olyan volt ez nekünk, mint a bikának a vörösposztó. Meg-jött a kedv, a harci szomj. Ezer meg ezer szem bámul, ezer meg ezer száj kiálltja rajta! — és már rohan az egész sereg mint valami megdühödött hangyaboly. Villognak a kardok, a lelkesedés, az első harc mágikus tüze kergeti az egész sereget, a vörös ördögöket, s rövid harc után miénk a győzelem, az első győ-zelem. Alig léptük át a határt, már is it-tunk a győzelmi mámor drága nektárából. Győztünk és milyen volt ez a győzelem?

Nyole ágyut, négy gépfegyvert zsák-mányoltunk. Ugy örültünk ennek, mint kis-gyerek az első ezüst hatosnak. Megkezdő-

dött azután az ellenség üldözése. Itt tapasztaltam egy igen érdekes és jellemző dolgot.

A huszárok az ellenség üldözése alkal-mával nem annyira az embereket fogtuk el, hanem a lovakat. A vágató, a száguldó orosz lovakat. Egész falkákat hajtottak össze estére. A zsákmányunkat, mikor be-szállítottuk Lembergbe leirhatatlan volt az öröm és elfeledhetetlenül esendült füleinkbe az éljenzés wagneri muzsikája.

Az orosz lovasság és a magyar huszárok.

A háboru elején mi huszárok rendszeren felderítő szolgálatot teljesítettünk vagy pe-dig rohamoztunk. — Hogy mint rohamoz-tunk arra a legszebb bizonyítékok lettek előttünk azok az elfogott parancsok, ame-lyek a legszigorubbán megtiltották az orosz lovasságnak az ellenünk való rohamot. A rohamokban mindig mi győztünk. De mi-lyenek is voltak ezek a rohamok. El sem lehet képzelni, el sem lehet mondani a ma-gyar huszároknak e bravurját.

Neki megy mindennek. Ott állanak előtte a borzasztó drótkerítések. Nem törő-dnek velük. Hajtja őket a gyűlölet, a csodá-latos harci láz és a halált is elszenvető hazaszeretet. Ilyen rohamok alkalmával kez-detben (mert később ezeket az oroszok tel-jesen beszüntették) összekerültünk az orosz lovasság elit csapatáival is, a doni kozákokkal, szibériai lovasokkal, volt dolgunk azután a rendes kozákokkal is. Ezekről csak a leg-rosszabbat mondhatom. Nem rendes sorka-tonák ezek, hanem tizenhat éves korukban besorozzák őket, ellátják az első felszerelés-sel, adnak nekik egy darab földet és ennek fejében harcolni kell nekik, mikor a cár megparancsolja. Nem kapnak semmi zsoldot, meg van engedve a szabad rablás. Vérangzó természetűek és vadak, nem is lehet sokat várni tőle. Mégis megdöbbentő a kegyetlen-ségük és pusztító vágyuk. Egy alkalommal történt, hogy Cs. gróf megsebesülte leesett lováról. A kozákok, amint látják ezt, azon-nel odavágtatnak. Mielőtt azonban odaér-keztek volna, az egyik huszár siet a gróf segítségére. Mielőtt azonban felvenné magá-hoz, oda jönnek a kozákok és lemezárolják mind a kettőjüket. Látna ezt, mi sem ke-gyelmeztünk ettől kezdve egyiknek sem. Al-talában véve lelkükben nincs semmi könyö-rület.

Felkoncolnak fiatal gyerekeket, örege-ket. Barbár gyönyörűséggel kineozzák őket és vandalizmusukat kidühöngik a faluk, a há-zak, a templomok felgyújtásával.

A huszárok, mint gyalogosok.

Mi huszárok azonban a további orosz-lengyelországi harcokban kezdtünk lassan-kint fogyatkozni. Az ellenség nem mert ve-lünk rohamozni, állandóan gyalogságot kül-dött ellenünk. Azonkívül a jól elkészített drótsövények is nagy akadályként állottak előttünk. A lovak is nagyjából elpusztul-tak, úgy hogy a R. . . . i harcoknál már mi huszárok is rövid karabélyuakkal gyalogos-ként harcolunk. Amilyen megfeleltek voltunk mint lovasok, ép olyan megfelelők voltunk, mint gyalogosok. Nem lehetett egy huszárt sem visszatartani, mikor rohamra került a sor. Ha kellett puskatussal, ha pedig szük-séges volt csupán csak két kezével végzett az ellenséggel.

A L. . . . i ütközet.

A L. . . . i ütközet a lengyel légió sze-replésével kezdődik. A lengyel légió csodá-latos társaság. Talán csak a mi magyar esa-patainkhoz hasonlítható. A tisztek és a köz-legények jó bajtársak. Az érdem és a hő-siesség az, ami számít, más semmi. Mielőtt az oroszok L. . . . -át fenyegették volna, Krakkót akarták teljesen körülzárni. Éppen ezért az egész vonalon, amely N. . . . Sz. . . . -tól és ettől jóval nyugatra M. . . . -ig terjedt elhelyezték csapatáikat. A vonal mintegy 80 kilométernyire volt, a lengyel légióknak kellett ezt a hosszú vo-nalat megbontani és az ellenséget meg-támadni. Prinsiczky brigadéros volt a légió parancsnoka. Ez minden éjszaka kétszer-háromszor megtámadta az ellenséget. Mindig kárt okozott neki. Állandóan száz, százötven fogolyt hozott magával. Itt voltam mint géppuska osztag parancsnoka beosztva és láttam amint a lengyel légió a mi katoná-ságunkkal vállvetve kifejtett. A segítségre küldött csapat nemsokára megérkezett és ak-kor sikerült az ellenséget teljesen vissza-vernii. Ekkor azonban egy nagyobb orosz gyalogsági erő jelent meg, mint egy négy ezred és még egy lovas hadosztály. Minket huszárokat küldtek ki ellenük. Gyalogos esa-pataink nem voltak. Nekünk mindenáron fel-kellett venni a küzdelmet az ellenséggel és hősiességek után megérkeztünk L. . . . -be, amelyet a hatalmas orosz erő fenyege-tett. L. . . . -át mindenáron meg kellett tartat-nunk, mert itt volt az az út, mely Len-gyelországban tovább északra vezet. Meg kellett védenünk, mert ha elvesz, akkor el vagyunk zárva a német seregtől. A német sereg pedig elveszti az összes tréningjét, lő-szerkészletét. Ki van annak a veszélynek is téve, hogy a hegyes vidék folytán, ha L. . . . az oroszoké lesz, teljesen körülzárják. Ne-héz feladatot kellett teljesíteni, de méltókra bízták.

Minden századnál volt körülbelül 40 karabély, egy ezredben így lehetett vagy 100 karabély. Ezekben azonban még szurony sem volt.

L. . . . -nél kaptuk a parancsot, hogy végleglegesen védeni kell, mindaddig míg a gyalogság megérkezik. Ez már értesítve volt és Krakkóból el is indult. Eljöveteleig azonban hét nap is eltelhetett. Mi nekünk tehát kemény munkára volt szükségünk. Az ellenség K. . . . -től nagy erővel jött elle-nünk. Mintegy 6 géppuskával volt felsze-relve és borzasztó tüzet zúdított reánk. Meg-kezdődött később az orosz tüzerek munkája is. Milyen fontosnak tartotta az orosz is L. . . . a birását, mutatja az, hogy nehéz tarackokkal lövette a várost. Elpusztították az állomást és sok épületet. Lassankint nyo-multak előre. Nemsokára elérték a legköze-llebbi távolságot. Az oroszok erősen le voltak áva, előttük vastag drótkerítés emelkedett. Mi is beástuk magunkat, azonban drótker-ítésünk nem volt. Bármennyire tüzeltek is az oroszok, mi derekasau állottuk a sarat.

Végül megérkezett B. . . . százados ve-zetése alatt a . . . -ik honvéd gyalogezred egy zászlóaljja. Ezeknek a segítségével folytattuk a további küzdelmet.

Az oroszok a legelső rohamot egy sötét éjszaka indították ellenünk. Mindnyájan el voltunk rá készülve. Minden tisztnél kara-bély és ásó volt. Az első roham nagyon he-ves és hatalmas volt. Megtört azonban a mi erős védelmünkön. Az oroszok úgy éjfélután a második rohamot intézték ellenünk s ezt csakhamar követte a több is.

A küzdelem sokáig folyt, a sötétség azonban a mi javunkra döntötte el a küz-delmet. Ugyanis az utolsó roham alkalmá-val az egész magyar és orosz sereg össze-vegyült.

Az oroszok, mihelyt a magyar esapa-tok közzé kerültek, azonnal megadták magu-kat. A mieink azonban csak harcoltak to-vább és így történt, hogy egy véres és

borzasztó küzdelem után a dicsőség hajnala viradt ránk. L. . . a meg volt mentve.

A modern hősök.

Kezdjük udvariasságból a lengyel légió parancsnokával Prinsiczky brigadérossal. Lelke ez a derék tábornok az egész légiónak. Bámulatos a vakmerősége és bátorsága, amely egy forrásból fakad: a hazaszeretetből.

Az első visszavonulás alkalmával történt, hogy Prinsiczky brigadéros csapatával hátramaradt W.-ben, amelyet az oroszok teljesen körül fogtak. A brigadérosnak azonban mindenáron át kellett törni az orosz sereg fenyegető embergyűrűjén. Erre a sötét éjszakát használta fel. Kiadta a parancsot, hogy a szuronyokat tüzzék fel. Az egész trént ott hagyta. A csapatok szélső sorait az orosz halottaktól elvett ruhákba öltöztette fel és orosz dalokat énekelve sikerült az egész csapatot elvinni W. ből. Ezzel sem elégedett azonban meg, mert amint kiért W. ből, a felállított előőrsöket is magával vitte.

Mint valami modern Kinizsi, úgy tűnik fel a Bauer, Bza-ik honvédszázados hadnagynak az alakja. A L. . . i ütközetek alatt történt. Javában folyt a harc. Ki karabéllyal ütötte az ellenséget, ki pedig az ásóval igyekezett gyengíteni az oroszok sorait. Bauer hadnagy is ezek között volt. Kezdetben a karabéllyal dolgozott, majd az ásóra került a dolog. A kis ásóval le is vert egy csomó kozákot. Azután pedig elvette az egyik kozák fegyverét és rája tüzött szuronyal folytatta a munkát tovább.

A tudomány hőse a háboruban, így jellemelhetnénk dr. Berend Miklós fővárosi orvost, akit bátorságáért soronkívül főtörzsorvosnak léptettek elő. Ő is ide volt beosztva és itt gondoskodott jóságosan a sebesültekről. Nem lehetett a sebesültek olyan kívánsága, amelyet azonnal valóra nem váltott volna.

Azért, amit a sebesült kívánt sokszor 30-40 kilométerre is elküldött. Egyik bátor és nemes cselekedete az egész sereg csodálatát vitte ki.

Egy huszárt a heves tűz közben egy shrapnell szilánk ért, mire ez azonnal elesett. Nem tudta senki sem kihozni, mert minden kísérlet hasztalan volt az erős tüzelés miatt. Erre a hőslékü orvos maga ment be a tűzvonalba és ott a nagy golyósviták közben kötözte be a megsebesült szegény huszárt.

A főhadnagy ajkáról csak úgy ömlenek a szavak, amelyek mind a magyar katona dicsőségét hirdetik.

Megígérte, hogy majd egy más alkalommal tovább fogja folytatni a csatatereken kialakuló hősi eposz többi részletének az elmondását.

Tábori dal Boszniából.

Bosznia girbe görbe határán őrt áll a magyar baka. Körülötte csupa sivár tájék, magas égbenyuló szirtek, hófedte hegyes-csok. Olyan csendes minden, csak a csipős, hideg szél játszik bezenkedve az őrtálló vitéz köpenyegével. A fiu puskájára dülve áll, feje előregörnyed s néz a messze-messze elnyúló hegyek felé. At, Montenegró határára. Fázik, néha-néha körmébe fu, de a szive, lelke lángol, áthatja a gyűlölet izzó lángja. Szeretné elseperni a föld színéről a csernagrócok gaz bandáját. S lelkében nóta kél, egyszerű nóta, navian csengő rimek, de az egészből kiad a magyar katona hazafisága, az igaz érzés, amely a dalt kelti benne. A dal itt van, beszéljen maga a kommentár helyett:

Montenegró fővárosa Cetinje,
Nikitának van ottan sok kecskéje.
Óreg kecskés, tehozzád is eljöttünk,
Kecskebőrből téli sapka kell nekünk.

Óreg kecskés téged rendre tanítunk,
A hátadból bakkancsodat hasítunk,
Hogy majd máskor jól vigyázz a nyájadra,
Át ne jöjjön Bosznia határára.

Szól az ágyu Oroszország határán,
Magyar bakák átgázolnak a muszkán,
Cár atyuska a vastag kancsukával
Biztatgatja kozákjait vutkival.

Kutya muszka, tudom azt gondoltátok,
Vutki helyett tokaji bort ihattok,
Majd tölts nektek a magyar az ágyuba,
Megrészegszik tőle az összes muszka.

Ilyen versek kelnek a magyar bakák ajkán, nem is egy, de száz meg száz. Mikor nem zug az ágyuk torka, nem villan a puskák tüze, a magyar vitéz pipára gyújt s elmerengve néz az elszálló füstgomolyog után. Ilyenkor ébrednek benne az édes-bus gondolatok, de még többször a heves harevályótól, vagy gunytól szikrázó versikék.

A dal elterjed a táborban, aztán az egyik vitéz fogja a tollat s leírja az itthonmaradtoknak, hogy mi érezzük, ami az ő szívüket dobogtata. Óreg kecskés téged rendre tanítunk . . .

HIREK

***

A téli háború borzalmait ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségélyező Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

* Csanády Frigyes kitüntetése.

A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy Ófelsége Csanády Frigyes altábornagynak a 20. honvéd gyalogezred hadosztály vitéz parancsnokának az ellenséggel szemben tanúsított vitéz és eredményes magatartása elismerésül a katonai érdemkereszt II. osztályát a hadiékítménnyel adományozta.

* Gyászmise dr. Belopotoczy Kálmán lelkiüdvéért. Ma reggel 8 órakor lesz az ünnepélyes gyászmise dr. Belopotoczy Kálmán v. b. t. t., ny. tábori püspök, nagyprépost lelkiüdvéért a várad-olaszi plebánia-templomban. A gyászmisén a helyőrség tisztikara teljes számmal megjelenik. A Katholikus Kör tagjai bizonyára nagy számmal vesznek részt a gyászmisén, hogy a legszentebb áldozatot felajánlják a Kör legnagyobb jóltevőjéért. A gyászmisét Fetsner Antal győri püspök mondja teljes segédlettel.

* Kitüntetett tisztok. A hivatalos lap közli, hogy Ófelsége lovag Schilhavsky Józsefnek, a 7. hadtest vezérkar főnökének az ellenséggel szemben hadtest vezérkari főnöki minőségében tett kiváló szolgálatainak elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét a hadiékítménnyel adományozta. Ezenkívül a helybeli huszárezredek keretében levő tisztok neveit is találjuk a kitüntetettek közt. Ugyanis Berzeviczy Béla ezredes, a 7. h. e. vitéz parancsnoka a hadiékítményt kapta meg a III. oszt. vaskoronarendhez vitéz magatartásának elismerésül. Továbbá megparancsolta a király, hogy Sárossy László őrnagynak, Szunyogh Albert századosnak, Sreiber Lajos főhadnagynak, Baló Benjámin és Altorjai György hadnagyoknak, kik valamennyien a 2. honv. huszárezredhez tartoznak, az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül a legfelsőbb dicséret elismerés tudtul adassék.

* Változások a nagyváradi gör. katolikus székeskáptalanban. Illetékes helyről jelentik, hogy a király a nagyváradi görög szertartású katolikus székeskáptalanban Sztán Flórián dr. olvasókanonoknak a nagyprépostságra, Ciceronescu Sámuel éneklőkanonoknak az olvasókanonokságra, Ardelean Koryolán dr. kanonoknak az éneklőkanonokságra, Sztán Illés iskoláskanonoknak az őrkanonokságra és Radu János dr. irodáskanonoknak az iskoláskanonokságra való fokozatos előléptetését jóváhagyta.

* Váradszentlászló neve. A belügyminiszter a Fugyivásárhely községhez tartozó püspökségi birtoknak a nevét, melyen a püspökségnek egy vadászkastélya is épült, Váradszentlászló névben állapította meg.

* A Ferencz József-rend középkeresztje — a katonai érdemkereszt szallagján. Ófelsége elrendelte, hogy a nem katona állományúak, az igazságügyi tisztok, a katonarvosok és a katonai tisztviselők a hadi érdemeikért adományozott Ferencz József-rend középkeresztjét a csillaggal és csillag nélkül a katonai érdemkereszt szallagján viseljék.

* „Szatmári Hirlap.“ A vidéki keresztény sajtó örvedetes fejlődéséről adhatunk számot: Szatmár keresztény lapja a „Heti Szemle“ megerősödve, fejlődésének új korszakához ért. Heti lapból átalakult kétszer megjelenő lappá s most „Szatmári Hirlap“ címmel folytatja lelkes, kitartó küzdelmét a keresztény Magyarorszáért. Felelős szerkesztője Bodnár Gáspár, a kitűnő író, akinek vezetése alatt a lap egyre jobban terjed és közeledik felé, hogy napilappá legyen.

* Az ör-utcai leányiskola Kapucinus-utcán. Az ör-utcai községi elemi leányiskola I. A) I. B) II. A) III. A) III. B) és V—VI ik osztályai folyó hó 18 tól kezdődőleg a Kapucinus utca 19. szám alatt bérelt helyiségben lesz ideiglenesen elhelyezve, hol az I. B) II. A) és V—VI ik osztály naponként a délelőtti órákban 8 tól, az I. A) III. A) és III. B) osztály pedig a délutánokon fél 2 tól kezdődőleg részesül tanításban. Miről az érdekelt szülők oly felkéréssel értesítenek, hogy a jelzett osztályokba beírt tanköteles gyermekek folyó

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és hó cipők

legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégüől

Rákóczy-uton kapható.

hó 18 án reggel fél 8, illetőleg délután fél 2 órára az ór-utcai leányiskola helyiségébe elküldeni sziveskedjenek, honnan a növendékek a Kapuczinus utcai helyiségbe a tanítónők által elvezettetnek. Nagyvárad, 1915. január 15. *Felügyelő-igazgató.*

* **Gyászünnepély dr. Belopotoczky Kálmán emlékeztérére.** Vasárnap d. e. 11 órakor gyászünnepélyt tart a Katolikus Kőr dr. *Belopotoczky Kálmán emlékeztérére* a Kőr Szent László-teremben. Az ünnepélyen dr. *Vucskics Gyula* kanonok a Kőr egyházi alelnöke tartja az emlékebeszédet a Kőr elhunyt tiszteletbeli elnöke felett. A gyászünnepély részletes programja s a meghívó a következő:

A nagyváradai Kath. Kőr. nagynevű jótévője, fejedelmi pártfogója s tiszteletbeli elnöke Istenben elhunyt dr. *Belopotoczky Kálmán* püspök nagyprépost emlékeztérének gyászünnepélyt rendez.

Az ünnepély sorozata:

I. 1915. január 16-án reggel 8 órakor *ünnepélyes requiem* s nagyvárad-olaszi plébánia templomban.

II. Január 17-én délelőtt 11 órakor emlékünnepély a Kőr Szent László termében a következő műsorral:

1. *Gyászhangok* *Zsaskovszky Endrőtől.* Fuvós zenekar kísérettel énekli a férfikar.

2. *Emlékbeszéd dr. Belopotoczky Kálmán fölött* tartja: *Dr. Vucskics Gyula* egyh. alelnök.

3. *Eltávozás tőlünk* gyásznének *Zsaskovszky Ferenc*től. Fuvós zenekar kísérettel énekli a férfikar.

4. *Emlékhangok.* Zenekari költemény dr. *Belopotoczky Kálmán* tábori püspök emlékére írta: *Scharf Károly*, előadja a m. kir. honvéd zenekar.

* **Friedländer János temetése.**

A Bécs melletti szanatóriumban elhalt dr. *Friedländer János* nagyváradai ügyvéd holttestét tegnap temették el Nagyváradon. A holttest tegnap délelőtt 11 órakor érkezett meg s a vasútállomáson a család és a rokonok, valamint az izr. szentegylet emberei vették át s kiszállították a várad velencei temető halottsházába. Délután fél 3 órakor volt a temetés, nagy részvét mellett.

* **Gedeon László kitüntetése.**

Gedeon László orvosnövendék, egyéves önkéntes őrmester, özv. dr. *Gedeon Lászlóné* fia, ki önkéntesi évét most szolgálja, a 39-ik honvéd gyaloghadosztállyal 5 hónap óta állandóan a harcúteremen teljesít szolgálatot. Most a VI. hadtest parancsnoksága az ellenség előtt teljesített kiváló szolgálatai és vitéz magatartása elismeréséül a II. osztályú ezüst vitézségi érdemmel tüntette ki.

* **Az „Alkotmány“ husz éves.**

Az Alkotmány, a legnagyobb katolikus napilap husz éves lett. Husz év nagy idő, kivált ebben a mostani gyorsan robogó korban; s ha igaz az, hogy a háborús évek duplán számíttatnak, akkor az Alkotmány kétszeresen joggal ünnepel, mert az 5 számára a husz év husz háborús esztendő jelentett. Ez idő alatt az Alkotmány mindig ott küzdött az első harcokban a katolikus ügyért, a keresztény Magyarország megújulásáért. Mindenki, aki nem is tartozik ahhoz a politikai párthoz, melynek hivatalos lapja az Alkotmány, csak elismeréssel emlékezhetik meg a fővárosi sajtó e súlyos tényezőjének a keresztény Magyarországot vívott küzdelmeiről. A magyar keresztény sajtó sorában szeretettel köszöntjük mi is fővárosi kitűnő lapársunkat, szívből kívánva, hogy az egyre izmosodó keresztény sajtó

lássza meg mielőbb küzdelmének dicső utját: a keresztény Magyarországot.

* **Az „Uj Lap“ kiadóhivatali főnökének hősi halála.** A M. K. jelenti: *Huber Nándor*, tartalékos honvédbadnagy, az Uj Lap kiadóhivatali főnöke, a Kath. Sajtóegyesület felügyelő biz. tagja életének 26., házasságának 4 ik évében a szerb harcúteremen négy napon át folytatott küzdelmes harcok után, 1914. évi november 28 án, a Kamalj hegy ellen vívott véres ütközetben egyszerre hét golyótól érve hősi halált halt. Özvegye szül. esztői *Szeghő Lili* gyászjelentésében tudatja, hogy az elhunyt hősnök keresztel jelölt sírja egyelőre ott van, ahol elesett, Kamalj déli szegélyén, a házak mellett, bajtársainak — három magyartiszt és 264 honvéd — közepette. Lelkiüdvéért ünnepélyes gyászmise lesz a ferencvárosi plébániatemplomban folyó évi január 16-án reggel 9 órakor.

* **Vasuti szerencsétlenség.** Tegnapelőtt a debreceni állomáson a nagylétei vonat beleütközött az állomáson veszteglő királyházi mozdony és a kalauz kocsi álló szerelvénybe. A nagylétei vonat midőn kiindult az állomásról, a veszteglő mozdony gépésze észrevette a veszedelmet, de már nem tudott kitérni az ugyanazon vágányokon lévő vonat elől. A nagylétei személyvonat mozdonya belefutott a királyházi mozdonyhoz csatolt kalauz kocsiába. Az összeütközés folytán a létei vonat mozdonya és az utána következő néhány személyszállító kocsi súlyosan összerongálódott. A karambolnál heten megsérültek, öt utas és ketten a vonatszemélyzet közül. Megsérültek *Lenkei János* mozdonyvezető és *Mark István* fűtő; az utasok közül pedig *Schön László* 13 éves polgári iskolai tanuló *Hosszupályiból*, *Palya Virág* 22 éves nagylétei asszony, valamint férje *Zanka György*, *Rosenfeld Irén* nagylétei lakos, akinek fejére esett egy eromag, *Pongor Mária* 18 éves nagylétei leány, aki a kocsiából kiesett arecal a földre, *Pongor Sándorné* nagylétei lakos a fején sérült meg és *Kráz Lajos* vértesi lakosnak a feje és az orra zuzódott össze.

x **Köhögés, hurut, rekedtség** ellen használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható *Farkas István Apolló* drogeriájában *Rákoczy-ut 7/B.*

x **Négy szoba és előszobából álló lakás,** irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a ház mesternél, *Szent János utca 8. szám.*

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a *Farkas-féle Rumkivonattal.* Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag *Farkas István Apolló* drogeriájában *Rákoczy-ut 7-B.* Telefon 13-02.

x **Kiadó lakások.** *Szacsvay-utca 11* számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Egy nagy raktárhelyiség** a *Szacsvay-utca 11.* számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbankrt.-nál.

x **Kiadó lakások.** *Kossuth-utca 6.* sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — *Kossuth-utca 2.* sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank es Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedési alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órá : d. e. 9-től 12-ig.

x **Családi rum** vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, *Farkas István Apolló* drogeriájában *Rákoczy-ut 7/B.*

x **Kiadó lakások.** *Ósi-tér 14.* szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — *Kossuth-utca 2.* szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

* **Ingtalan eladás.** *Nagyteleky-utca 31.* szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtekinthetők *Kossuth-utca 3.* szám alatti irodánkban. *Hungaria* cipőgyár r.t.

Legujabb táviratok.

Románia a Monarchia mellett

Bukarest, január 15. *Carp Péter* volt miniszter barátai körben kijelentette, hogy Romániának ki kell lépni semlegességéből Magyarország-Ausztria javára.

Elítélt kém tábornok.

Brüsszel, jan. 15. (Tud. cenz. táv.) A nap szenzációja, hogy *Fuos* tábornokot és *Cilles* századost, akik munkásnak öltözve kikémlelték a németek által *Lüttichben* készített erődítési műveket, halálra ítélték. Ítéletüket életfogytiglan tartó fogságra változtatták át.

Német győzelmek francián fölönn.

Berlin, jan. 15. A nagy főhadiszállás jelenti: Westende előtt tegnap néhány torpedónaszád és kisebb jármű mutatkozott, amelyek tizennégy kilométernyire közeledtek a tengerparthoz.

Arrastól északnyugatra *Notre Dame de Loretténél* a franciáknak a helység mindkét oldalán ellenünk intézett támadásait csapataink visszaverték, egy lövészárkot, amelyet nyolc nappal ezelőtt *Ecuirenél*, Arrastól északra az ellenségtől elfoglaltunk és amelyet egyik századunk egyes részei tartottak — elvesztettünk. E helyen a harcok ma újból folynak.

Soissonstól északra és északkeletre *Aisne* északi partját a franciáktól végleg megtisztítottuk. Német csapatok szakadatlan támadásokban elfoglaltak *Guffie—Crcuy—Bucyle Lougmissy* helységeket, *Vaxrot* és *Verrerie* majorokat Soissanstól északra folyt három napi harcok alatt szerzett zsákmányunk most ötezerkettőszáz hadifogoly, tizennégy ágyu, hat géppuska és több revolverágyu. A franciák súlyos veszteséget szenvedtek. négy ötezer halott franciát találtak a csatamezőn. A franciáknak *Aisnétől* délre való visszavonulása nehéz útegeink tüzeinek volt kitéve.

Hogy mennyire megváltoztak a viszonyok a korábbi háborúkkal szemben, kitűnik az itt szóban levő harcoknak az ezer

nyolcszázhetvenedik eseményekkel való összehasonlításával, bár a Soissonstól északra vivott útközetek jelentősége nem hasonlítható össze az ezernyolcszázhetven augusztus tizennyolcadiki esztáival. A haremező szélessége mégis a Gravelotte, St. Private-i haremezőnek felel meg. A franciáknak ezerkilencszáztizenöt január tizenkettedikétől tizenegyedikéig szenvedett veszteségei azonban minden valószínűség szerint jóval meghaladják a franciáknak ezernyolcszázhetven aug. tizennyolcadikán szenvedett veszteségeit.

Verduntól északra Gouseuvoyenél ellenséges támadások meghiusultak. Aillynál St. Michieltől délre állásaink ellen intézett több előretörést, miután azok helyenkint már legelőlső árkaikig jutottak, ellentámadásokkal az ellenség igen súlyos veszteségei mellett visszavertük. Az utolsó iram alkalmával csapataink elfoglalták az ellenséges hadállásokat, amelyeket azonban saját hadállásainknak újból való felépítése után éj folyamán önként és harc nélkül ismét feladtunk. Mesuilmél, St. Dietől északra egy jelentéktelen támadást csapataink visszautasítottak. Különben a Vogézekben csak tűzérési harc folyt.

Keleti hadszíntér.

Kelet-Poroszországban és Lengyelország északi részén a helyzet nem változott. Lengyelországban a Viszulától nyugatra támadásaink előbbre haladnak. Rawkától északra egy támaszpont elfoglalása alkalmával ötszáz oroszot ejtettünk foglyul és három géppuskát zsákmányoltunk. Az oroszok heves ellentámadását, igen súlyos veszteségeket okozva nekik, visszavertük. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Heves harc a Dunajce mentén

Budapest, dec. 15. (Hivatalos.) Mig a lengyelországi arcvonalon tegnap csak helyenkint volt ágyú- és géppuskatűz, a Dunajce mentén tegnap heves ágyuharc volt. Különösen nehéz tűzérésünk működött jól. Az ellenségnek egy nagy raktárát tüzeléssel felgyújtotta és néhány lövéssel elhallgattatott egy több nap óta jól elhelyezett ellenséges nehéz üteget.

A Kárpátokban nyugalom van. A mind keményebb fagy befolyásolja a harci tevékenységet. Hőfer altábornagy. (Min. eln. sajtóoszt.)

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton: Művészt.
Vasárnap délután: Mozitündér.
Vasárnap este: Lengyel vér. (Bemutató.)

A színház művésztje.

Mint arról már hirt adtunk, a szintársulat ma, szombaton tartja e heti művésztjét, amelynek gazdag, változatos és ötletes műsorát, a következőleg állították össze:

I. rész.

1. szám. Nyitány: előadja a színházi zenekar.
2. szám. Vegyes női kar: Előadja a szintársulat női kara.

3. szám. Menuett és Gavett tánc. Lejtik: Polgár Mariska és Szabó Böske.
4. szám. Kuplák. Előadja: Leővey Leó.
5. szám. Sanzonok. Énekli: Vig Manei.
6. szám. Magánjelenet. (Tréfák.) Mondja: Tompa Béla.

7. szám. Barátságból. Bohózat 1 felvonásban. Személyek: Benson — Sik Rezső; Carry — Retteggy Margit; Southdown — Leővey Leó; Lucy — H. Körösi Juci; Merredik — Varsa Gyula.

II. rész.

8. szám. Nagy hármás. Énekli: Görög Olga, Medgyaszai Jenő és Bretán Miklós.

9. szám. Kettős próza és énekszám. Előadja: Tompa Béláné és Tompa Béla.

10. szám. Magánjelenet. Előadja: Farkas Pál.

11. szám. Alkalmi stancák. Énekli: Polgár Mariska és Lakatos Ilonka.

12. szám. Az okos Adolka. Előadja: Stoll Béla.

13. szám. Magánjelenet. Előadja Retteggy Margit.

14. szám. Fordított világ. Énekes kettős. Előadják: Feszthy Irén és Tompa Béla.

Az előadást Tompa Béla konferálja, aki mint konferansziér, már a múlt heti kabaréban is jelentékeny sikert aratott.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Haszonbérbeadó hirdok.

A nagyváradi lat. szert. káptalan Abauj-Torna megyében, a Hernád völgyében Aszaló község határában fekvő 1344 c. h. mezőgazdasági birtokát, melyben 131³/₄ c. h. őszi búza, 122 c. h. őszi rozs vetés, 75 c. h. lóherés, 22¹/₂ c. h. luczernás és 20 c. h. dohány termelési engedély is van, 1915. április 1-től tíz évre haszonbérbe adja.

Pályázati határidő 1915 február 15. A bérleti feltételek megismerhetők a káptalani Uradalom központi hivatalában, Nagyváradon, Sal Ferencz-utca 4 szám alatt.

Nagyvárad, 1915. január hó 12.

Főtiszti hivatal.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

Felhívás.

Tekintettel a beallott havazásra az utcai közlekedési szabályrendelet értelmében felhívom a ház- és üzlettulajdonosokat, hogy házaik, illetve üzleteik előtt elterülő gyalogjárdát naponta annyiszor, a hányszor azt a szükség kívánja takarításuk, annál is inkább, mivel a rendelet végrehajtásával megbízott közegeknek szigorú utasítást adtam arra, hogy a mulasztókat a kihágási eljárás megindítása végett haladéktalanul jelentsék fel és a szükséges takarítást a mulasztók költségére hatósági uton végeztessék el.

Rendőrfőkapitány.

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Szombaton és vasárnap az eddig megjelent nagy szenzációju filmeket felülmulja:

A mexikói kalandornő.

Hatalmas dráma, három felvonásban.

Ezenkívül:

A hamis pénz,

A nagyravágyé

A Schweitzi tó.

Két órás műsor.

Ne mulassa el megtekinteni ezen csodás nagyhatású és látványos előadás megtekintését.

Előadások d. u. 3 órától esti 11 óráig folytatólagosak. Az első előadás fél helyárral. Jegyek előre válthatók a tözsdékben is.

Ki volna hajlandó két fiút polgárra előkészíteni.

Ajánlat Bethlentelep róm. kath. plebáni ra küldendő. (u. p. clesd Bihar m.)

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
674—1915. szám.

Hirdetmény

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 1915. évi január hó 10-én kelt 305—1915. eln. számú körrendelete értelmében mind azon a magyar szent korona országai területén tartózkodó 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881 évben született és esetleg ennél fiatalabb A) alosztályu (katonailag kiképzett) népfelkelésre kötelezett magyar állampolgárok, a kik a közös hadseregnél (haditengerészetnél) a honvédségnél vagy a csendőrségnél szolgáltak és bármely okból még a nem tényleges viszonyban (polgári viszonyokban) vannak (pl. mint létszámfelettiék, betegek stb.) ezennel tényleges népfelkelői szolgálatra behivatnak.

Ezen körrendelet folytán ezennel felhívom a Nagyváradon tartózkodó összes fent említett népfelkelésre kötelezetteket, tehát az ajánlati lappal ellátottakat is, tekintet nélkül az ajánlati lapban foglalt rendelkezésre, hogy 1915. évi január hó 20-án szerdán reggel 9 órakor a nagyvárad m. kir. 4. népfelkelő parancsnoksághoz (Rákóczi-ut Markovits ház.) vonuljanak be.

Félreértések kikerülése végett megjegyzem, hogy bármely okból tehát betegség vagy szolgálathéptelenség okából szabadságot továbbá bármely fegyvernembeli, tehát az összes lovasságnál szolgáltak is bevonulni kötelesek.

Ellenben nem tartoznak bevonulni a népfelkelési tényleges szolgálat alól bizonytalan időre felmentett népfelkelésre kötelezettek. Hasonlóan nem tartoznak ezen miniszteri rendelet alapján bevonulni azon népfelkelésre kötelezettek, a kik vegyes katonai vagy honvéd felülvizsgálat után a hadsereg (haditengerészet) honvédség vagy a csendőrség kötelékéből annak idején elbocsáttattak és ennél fogva a népfelkelés B) alosztályába tartoznak, végül a járási tisztviselők által már békében kalauzokul kijelölt, s ehez képest ajánlati lappal ellátott népfelkelésre kötelezettek.

A behívottakat a következőkre figyelemztetem:

Bevonulásuk alkalmával meleg takarót, meleg alsó és felső ruházatot (kötött ujjas mellényt, kötött alsó nadrágot, felső posztó kabátot és nadrágot esetleg télikabátot) evő eszközt, evő eszét, és háti zsákokat, jó erős lábbelit és két napi élelmet hozzanak magukkal. A saját teljes ruházat használatáért naponta 30 fillér, a magukkal hozott élelemért, a mennyiben tényleges szolgálatra visszatartatnak napi 1 korona térítést fognak kapni, a takarók pedig becslési áron megvételnek. A népfelkelési igazolványi könyveiket vagy netán náluk levő egyéb katonai okmányokat vigyék magukkal.

Azon behívott népfelkelésre kötelezett, a ki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, kardhatalommal vezetett elő és a katonai behívási parancs iránt tanusított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t. cz. 4. § a értelmében 2 évig terjedhető börtönnel büntetettik.

Nagyvárad, 1915. január 14-én.

Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet III-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1915 január 1-én III-ik évtársulatát nyitotta meg.

Az első 2 üzletév, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folyik.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 10 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 4% részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betéje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, szíveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Teljes tisztelettel

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltőkre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sennefeld palota. Telefon 980. szám.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendszerezés nélkül hazhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyesletes szolgálat.

Köszönetnyilvánítás ingyen.

Telefon száma 514.

Elvállaljuk villamos világi-
lási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

Állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszereplő telefonja 55. sz.